
РЕЧ ГОСТУЈУЋЕГ УРЕДНИКА

Када ме је др Мирољуб Јевтић, главни и одговорни уредник престижног часописа *Политикологија религије* који штампа Центар за проучавање религије и верску толеранцију из Београда, Србија, замолио да будем гост уредник специјалног броја часописа посвећеног теми "Политика и религија у Индији", моја прва реакција није била позитивна у прихватању овог изазова јер сам сматрао да нисам имао довољно стручности нити у политичкој социологији нити у социологији религије нити у међусобном односу политике и религије. Међутим, након пријатељског убеђивања и истрајности др Јевтића, и његовог подсећања на то да сам већ био гостујући уредник у овом часопису из 2009. године са темом "Секуларизам versus Религија", није ми остало много простора сем да прихватим његов позив. Нисам био раде воље да прихватим ову престижну понуду знајући добро да, и поред непрекидног међуодноса политике и религије у Индији где постоје разне врсте политичких партија са различитим идеологијама које немају препрека у оправдавању кориштења религије за њихове политичке користи, неће бити лако пронаћи довољан број аутора за ово специјално издање јер у овом тренутку нема много социолога који су заинтересовани за ове области истраживања и поред њихове највише важности. Мали је број научника и социолога, који су били ангажовани а који се и даље баве овим темама, који су прихватили мој позив да пошаљу радове и помогну ми да испуним свој задатак. Свима њима сам захвалан.

Ствар је велике части и задовољства за мене да је један цео број часописа *Политикологија религија* посвећен неким од важних аспеката друштва, политике и религије у Индији. Аспекти покривени овим посебним бројем су важни не само у историјском већ и у савременом контексту. Шта год да је укључено у овај број ће свакако престављати прозор у свет, највише за европске али нарочито за Источноевропске и Балканаске социологе који ће имати поглед на савремени индијски сценарио са аспекта политике и религије, њиховог међуодноса али посебно на конструкцију различитих идентитета базираних на религији и осталих фактора као што су касте, заједнице и род.

Ц.Н. Венугопал у свом раду "Државно уређење, религија и секуларизам у Индији: студија међуодноса" види да је индијски политички систем традиционално био вођен са два типа правних текстова. 1. дхармашатре (уређиване од стране Мануа и осталих) и 2. нитишатре (као што су Артхашатра, Шукра Нитишара и Бхипма која се обраћа Махабхарати која је позната као Шантипарва). Текстови првог типа постављају правила о успостављању верских дужности, спровођење правила, казне за прекршај.

Текстови другог типа се више односе на свакодневне ствари повезане са агрикултуром, наводњавањем, увозом и извозом и војном организацијом. Одавде потиче индијски секуларизам. Другим речима, правила штите како верске тако и секуларне тежње субјекта. Индијске вође (Хиндуси, будисти и Ђаини) су пратиле исте текстове у спровођењу правде, водећи ратове против освајача и чувајући унутрашњи мир. Венугопал иде даље и тврди да су два античка система индијске философије – Ваишешика и Самкија били често коришћени. Они су поставили основе за даљи развој индијске науке. Албурини, персијски научник, је описао детаљно индијски развој науке, математике и астрономије у 10том веку. Ово јасно показује да индијске религије нису противне науци која је секуларна активност. Устав Индије (1951) није видео никакву контрадикцију између религије и секуларизма. Оба типа активности су легитимне у Индији. Сви Индијски имају право обожавања; једини услов је да се једна верска група не меша у верски живот друге групе. Међутим, у задњим годинама Хинду, Сикистичке и Муслиманске милитантне групе су поквариле и ометале друштвену хармонију. Ове тензије и проблеми ће даље анализирани у његовом раду.

Пребацујући ову расправу на виши ниво Ананта Кумар Гири у раду "Политикологија религије и сложена духовност верских сусрета и кореализације: разноврсност Хинду ангажовања са хришћанством у Индији" дискутује о сложености духовне потраге и прекограничним дијалозима у Индији. Дискутује о разноврсности ангажовања Хиндуса и хришћана у плуралитету струја сарадње, контрадикције и конфронтације. Разматра сложену историју сусрета између Хиндуса и хришћана. Бави се и међурелигијским дијалогом који је покренут од стране верских вођа, реформатора и обичног народа из обе традиције.

Иако су Хинду – Муслимански сусрети и међуодноси као и питање идентитета Муслимана питања о којима се континуирано говори и истражује у Индији, питању идентитета Сика није посвећена толика пажња. Парамит С. Џуц у свом раду "Заједница унутар заједнице: политика искључивања у конструкцији идентите Сика" истражује конструкцију идентитета Сика из друштвено – историјске перспективе. Тврди се да је идентитет Сика створен као резултат колонијалне интервенције у којој је акценат стављен на изглед, уместо на веру. Нови идентитет је био производ политике времена која је спровођена ради задржавања хегемонистичке позиције. Сикизам, насупрот егалитарној идеологији, није успео да направи заједницу без касти. Дискриминација и искљученост нижих касти се наставила. Он указује на емпиријско истраживање услова и перцепције нижих касти, рецимо Мазбахи су отворено указивали на њихову искљученост, упркос томе што су Сики користили дискурс једнакости да би створили моралну заједницу. Упркос једнакости обожавања међу Сикима, Мазбахима је на локалном нивоу одбијена верска једнакост у гурдварасима (сикистичким храмовима),

који су у власништву и под контролом виших (доминантних) каста. Корени искључивости могу бити лоцирани у историји стварања верских заједница и начина преко којег су више класе, након користи од верске конверзије, одржале искључивост засновану на кастинском систему.

Док се Џуџов рад односи на идентитет Сика, рад Ашиш Саксене и Вицалаксмија Саксене насловљен "Верски пејзаж, ниже Хинду касте и политика идентитета: конфигурација друштвено – верског простора у сиромашним секторима града Џаму у Индији" се фокусира на ниже Хинду касте и политику идентитета. Њихов рад истражује просторно ширење подређених група у градском окружењу, друштвено – религијску мобилност нижих хинду касте и креирање светог и секуларног простора *vis-à-vis* више Хинду касте у светим индијским градовима. Шири налази њиховог рада одражавају стварање верског простора и како се идентитет нижих Хинду каста потврђује кроз ова места. Модерне силе и темпо урбанизације су разределе густу сегрегацију сиромашнијих сектора и отворили им пут за секуларан живот са припадницима виших каста. Они нису само донели демократизацију стамбеног простора, већ су им и обезбедили већи ниво достојанства.

Тешко да се може пренагласити да су питања идентита различитих група базираних на религији, касте, заједници или чак роду постала фокусна тачка ногих социолога и осталих друштвених научника у бављењу питањима политике и религије у савременој Индији. Аџај Чоундари у свом раду "Будистички идентитет: приче о будисткињама у граду Нагпуру: студија случаја" се фокусира на мање истражене области истраживања. Он је истраживао идентитет будисткиња у ширем контексту будистичког идентитета. Чоундари држи да је конверзија др Амбедкара у будизам је успела да пружи нови и поштован идентитет за многе. Али статус будистичке жене, у оквиру будистичке заједнице, је остао најнеистраженији део ове конверзије. Његов рад покушава да истражи да ли је будистички идентитет успео да обезбеди облик самопоштовања и једнак статус за будисткиње и до којег је степена будистички идентитет успео да замени њихов жигосани идентитет у јавној сфери истражујући приче будисткиња о њиховом идентитету.

Идући даље од комплексног међуодноса политике и религије, рад Рамаџуш Гангулија "Друштвена динамика у верском миљеу: Севајати у Џаганат храму у Пури" се фокусира на Севајатима једног од најстаријих и најистакнутијих храмова, Џаганат храма у Пури, који обављају ритуалне функције у храму. Гангули нас информише да су Севајати су преживели и постали највише верујући и најискренији спроводиоци верске традиције и поред девет векова, упркос друштвеним, економским и политички успонима и падовима. Његов рад покушава да опише савремени концепт, њихов друштвено – економски статус, њихово мишљење о њима самима и храму, и њихову позицију у храму и друштву. Рад не указује на историјску пер-

спективу храма, нити покушава да описује сам храм. Гледајући на шире друштво овај рад покушава да успостави везу између Севајата и друштва и како Севајати реагују на силе промена. Фокус је на природи мењања организације и функционисања Севајата, где ће прошлост бити кориштена само као референтна тачка.

Рад од Сузан Висванатхан насловљен "Свете реке: извори енергије и људска моћ" је добар микс о томе како неколико важних аспеката живота – друштвено – религијски, секуларни и економски, као и правни и политички – могу да се споје и да имају међуодносе у ширем контексту светих река које могу да испуне човекове енергетске захтеве. Њен рад се примарно бави начинима којима се енергетски захтеви у последње три деценије виде као одговор локалних заједница које желе да искажу своју љубав и припадање традицији. Пољопривреда је вишеструко представљана и речне цивилизације су обележиле однос између земље, радне снаге и продукције али не само као однос између технологије и културе, већ и у симболима светог. Са већим обимом кориштења ресурса и недостатка визије, реке су загађене. Покрети људи који се ослоне на рад научника и оних који раде у области уметности, укључујући и хуманистичке и друштвене науке, покушавају да скрену пажњу на начин који петиције и протести утичу на то да политика није само 'успостављање добре визије одозго' већ је игра између политичког, правног, друштвено – религијског, секуларног и економског. У демократији, суштина политике је у дијалогу, а стопа индустријализације може бити посредована преко утицаја зелених покрета и покрета за очување околине, који су научили лекцију из геноцида над сељацима и племенима, и масовне експлоатације природних ресурса. Сузан Висванатхан покушава да документује неке од промена и да развије позиције у овој актуелној дебати у Индији.

Бити повезан са часописом *Политикологија религије* за мене није само част већ је то и ствар сатисфакције и поноса јер Индија привлачи пажњу међународне заједнице социолога и других научника. Ја се наддам да ће овај посебан број омогућити боље разумевање друштва, политика и политике у Индији, али и да ће генерисати даља интересовања научника из иностранства да се баве индијским друштвом.

проф. др Ишвар Модиг¹

¹ Председник Индијске социолошке организације. Директор Индијског међународног института за друштвена истраживања у Џајпуру. Члан Извршног одбора Светске социолошке организације. E-Mail: iiiss2005modi@yahoo.co.in